

АНОТАЦІЯ

Мачабелі Т.М.: Механізми налагодження взаємодії влади та громадськості в умовах гібридних загроз – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії 281 – Публічне управління та адміністрування (Галузь знань 28 – Публічне управління та адміністрування). – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Харків, 2026.

У дисертаційній роботі вирішено актуальне науково-практичне завдання щодо вдосконалення механізмів взаємодії влади та громадськості в умовах гібридних загроз, що є критично важливим для забезпечення стійкості публічного управління та національної безпеки України.

В обґрунтуванні актуальності теми дисертаційного дослідження зазначається, що сучасні гібридні загрози, які поєднують військову агресію, інформаційно-психологічні операції та дестабілізацію соціальних процесів, створюють безпрецедентні виклики для органів публічної влади. Особливої ваги набуває здатність держави не лише протидіяти зовнішнім впливам, а й підтримувати високий рівень довіри та залученості громадянського суспільства у кризових умовах.

Відзначено, що гібридна агресія провокує зростання рівня насильства та соціальну напруженість. Саме дослідження управлінських механізмів протидії насильству в громадах та сім'ях, сексуального насильства, пов'язаного з війною, як інструментам гібридної загрози, стає невід'ємною частиною забезпечення національної безпеки та ефективного соціального захисту населення.

Систематизовано науковий дискурс щодо взаємодії влади та громадськості в умовах гібридних загроз через виокремлення чотирьох блок-кластерів (публічно-управлінського, філософсько-соціокультурного, інформаційно-психологічного та суспільно-політичного), конвергенція яких формує цілісну парадигму публічного управління, здатну забезпечити національну стійкість перед гібридними впливами.

Досліджено проблему сутності та змісту механізму взаємодії влади та громадськості в умовах гібридних загроз, як комплексної системи нормативно-

правових, організаційних, інформаційно-комунікативних та безпекових засобів, що забезпечують синергію зусиль державних інституцій, інститутів громадянського суспільства та міжнародних партнерів для нейтралізації загроз та мінімізації їхніх наслідків.

Охарактеризовано онтологічні засади протидії специфічним гібридним загрозам, зокрема сексуальному насильству, пов'язаному з війною. Визначено, що ефективна співпраця органів влади і громадськості в цій сфері є не лише гуманітарним завданням, а й важливим елементом захисту національної ідентичності та соціальної стабільності.

Систематизовано нормативно-правове підґрунтя взаємодії влади та громадськості в умовах гібридних загроз, зокрема крізь призму Закону України «Про публічні консультації» (2023 р.) та профільного законодавства щодо соціального захисту осіб, постраждалих від сексуальному насильству, пов'язаному з війною (2025 р.). Обґрунтовано роль Центру протидії дезінформації при РНБО як ключового координаційного органу в системі стратегічних комунікацій. Виявлено, що попри позитивну динаміку інституціоналізації цифрових платформ та механізмів репарацій, ефективність управління обмежується цифровим розривом, недостатньою сталістю громадської участі та дефіцитом взаємної довіри, що потребує подальшої гармонізації законодавства.

Проаналізовано сучасний стан та проблеми становлення механізмів взаємодії влади та громадськості в умовах гібридних загроз в Україні. Відзначено, що попри значний прогрес у волонтерських рухах та цифровізації (платформи електронної демократії, державні чат-боти), існують бар'єри у вигляді недостатньої координації між державними структурами та обмеженості ресурсів. Досліджено роль міжнародних донорів як критично важливого суб'єкта, що забезпечує фінансову та експертну підтримку постраждалих від війни громадян.

Досліджено тристоронню взаємодію влади, громадськості та міжнародних донорів в умовах гібридних загроз, де ключовими механізмами визначено Координаційні Ради. Обґрунтовано ефективність поєднання формальних і

неформальних проявів співпраці на рівні територіальних громад в межах Координаційних Рад з питань адаптації внутрішньо переміщених осіб та протидії гендерно зумовленого та домашнього насильства, які створені у багатьох громадах (зокрема Харківської та Закарпатської областей). Доведено, що така інтеграція зусиль забезпечує комплексне вирішення проблем переселенців та постраждалих від війни у межах публічного управління.

На основі компаративного аналізу адаптовано зарубіжний досвід (Північної Європи, США, Ізраїлю, Балтії та інших країн) до вітчизняної практики публічного управління. Виокремлено моделі «державної довіри», міжвідомчої координації та психологічної резильєнтності громад як базис для модернізації системи безпеки. Доведено, що впровадження інструментів електронної демократії та стандартів НАТО/ЄС забезпечує перехід від ієрархічного управління до партнерських форматів. Це дозволяє трансформувати громадськість із об'єкта захисту в активного суб'єкта національної стійкості.

Зазначено, що на відміну від іноземних аналогів, авторська модель визначає громадськість автономним суб'єктом національної стійкості та включає специфічні механізми подолання колективних травм війни. Доведено, що такий синтез забезпечує перехід до формування власної адаптивної безпекової екосистеми публічного управління.

Обґрунтовано концептуальну модель розвитку взаємодії влади та громадськості в умовах гібридних загроз, яка розглядається як чинник підвищення ефективності публічного управління. Модель базується на принципах інклюзивності, прозорості та оперативності реагування на загрози.

Розроблено концептуальну модель розвитку механізмів публічного управління взаємодії влади та громадськості в умовах гібридних загроз, що базується на синергії трьох рівнів: інституційного (адміністративно-правові засоби та цифрові платформи участі), суспільно-політичного (соціокультурна консолідація та партнерство у сфері захисту від воєнних злочинів) і комунікативного (стратегком та соціально-психологічна нейтралізація інформаційних загроз). На відміну від існуючих, модель інтегрує шість взаємопов'язаних механізмів таких, як адміністративно-організаційного,

нормативно-правового, мотиваційного, соціокультурного, соціально-психологічного та медіа-комунікаційного, з акцентом на протидію сексуального насильства, пов'язаного з війною та деструктивним впливам. Це забезпечує зміцнення національної стійкості через координацію дій держави, громадського сектору й міжнародних донорів.

Визначено та обґрунтовано пріоритетні напрями вдосконалення механізмів взаємодії влади та громадськості в умовах гібридних загроз, що передбачають розвиток цифрової інфраструктури для безпечного зв'язку та впровадження інноваційних технологій, зокрема штучного інтелекту, для моніторингу гібридних впливів і дезінформації. Особливу увагу приділено створенню мультидисциплінарних систем підтримки постраждалих від сексуального насильства, пов'язаного з війною через інтеграцію зусиль медичних, юридичних і соціальних служб, а також підвищенню кваліфікації публічних службовців у сфері кризових комунікацій та стратегічного аналізу.

Систематизовано наявну сукупність форм, засобів та інструментів вдосконалення вказаних механізмів на інституційному (платформи участі, регламентація медіа, норми кібербезпеки), суспільно-політичному (партнерства у сфері захисту від воєнних злочинів та зміцнення ідентичності) та комунікативному рівнях (центри стратегічного, фактчекінгові платформи, залучення лідерів думок, програми реабілітації). Впровадження цих засобів забезпечує формування медіаграмотності та культури діалогу для нейтралізації деструктивних інформаційно-психологічних впливів.

Причому, однією з фундаментальних засад моделі взаємодії влади та громадськості в умовах гібридних загроз є участь громадськості на всіх її трьох рівнях: суспільно-політичному, інституційному та комунікаційному. Це відбувається за допомогою механізмів формування національної стійкості через громадянську освіту та медіаграмотність, розвиток платформ електронної демократії та мережі кризових координаційних хабів і впровадження соціально-психологічних інтервенцій та ситуаційних центрів. Запропонований інструментарій забезпечує перехід до проактивної партнерської взаємодії, здатної нейтралізувати гібридні загрози на ранніх етапах.

Визначено необхідність переходу до цілісної стратегії публічного управління у сфері протидії сексуального насильства, пов'язаного з війною, що базується на дев'яти векторах: від інституціоналізації загрози до створення міжвідомчих координаційних хабів. Запропоновано комплекс адміністративних процедур і програм реабілітації, що трансформують взаємодію влади та громади з реактивної у превентивну. Доведено, що така синергія є базовим інструментом нейтралізації деструктивних гібридних впливів та захисту людської гідності.

Обґрунтовано впровадження програми «Шляхи до зцілення. Перші кроки», яка базується на холістичному та травмоінформованому підходах до реабілітації постраждалих від СНПК. Архітектура програми передбачає три етапи управлінського супроводу: від короткострокової стабілізації до довгострокової інтеграції у стратегії громад. Змістовне наповнення реалізується через мультидисциплінарну трансформацію особистості (когнітивну, соматичну, духовну тощо). Управлінське значення полягає у переході від моделі «надання пільг» до моделі «відновлення суб'єктності», що зміцнює суспільну довіру в умовах гібридних загроз.

Доведено, що подальший розвиток механізмів взаємодії влади та громадськості в умовах гібридних загроз в Україні потребує системної модернізації через підвищення цифрової грамотності та трансформацію міжвідомчої координації. Впровадження авторської моделі дозволить трансформувати публічне управління у сфері протидії гібридним загрозам (зокрема сексуального насильства, пов'язаного з війною) із реактивного у превентивне. Це забезпечить перехід до інклюзивної моделі партнерства, що є базовою умовою національної стійкості та захисту суспільних інтересів в умовах гібридних загроз.

Ключові слова: публічне управління; гібридні загрози; органи влади; система державного управління; механізм взаємодії органів влади та громадськості; громадські об'єднання; внутрішньо переміщені особи; концептуальна модель; національна безпека; гуманітарна криза; благодійні організації та громадянська участь; цифрові технології; сексуальне насильство пов'язане з конфліктом та реабілітація; комунікація; територіальна громада.

